చెప్పులు కుట్టేవాడు

గోపీచంద్

నన్ను మీరు చూసే వుంటారు. కాని నేను మీకు గుర్తు వుండను. మీరు ఎన్ని రాళ్ళనూ రప్పలనూ చూడటం లేదు: అవన్నీ మీకు గుర్తు వుంటున్నయ్యా? వుండవు అదేవిధంగా నేనూ మీకు గుర్తు వుండను. నాతో మీకు పనిలేదా అంటే వుంటుంది. రాయితో మాత్రం మీకు పని వుండదూ? వుంటుంది. మేకు ఏ గోడనో కొట్టవలసి వస్తుందనుకోండి. అప్పుడు ప్రక్కన వున్న రాయిని తీసుకొంటారు; దిగగొడతారు. తరువాత ఆ రాయిని విసిరివుచ్చుకుని అవతలపారవేస్తారు. ఆ రాయి మీకు ఉపయోగించింది. గనుక గుర్తు వుంటుందా? ఉండదు నేనూ అంతే. ఏ చెప్పో తెగితే నాతో పని చేయించుకుంటారు. కాని నేను మీకు గుర్తువుండను. కాక పోతే పనిచేసినందుకు ఏ కానో అర్ధణో నా మీదకు విసిరి పారవేసి వెళ్తారు.

నాతో పని చేయించుకునే వారితో, నాకు మాట్లాడ బుద్ధి అవుతుంది. వారి కష్ట సుఖాలు కనుక్కో బుద్ధి అవుతుంది నాకూ వారికీ తెగని సంబంధం ఏదో వున్నట్లు అనిపిస్తుంది. కాని వారు పడ నిస్తేనా!

"చెప్పుల మడమలు బాగా అరిగిపో నాయ్ బాబు గారు" అనేవాణ్ణి, ఎందు కనో వారు విననట్టే నటించేవారు. మొహం అటువైపుకి తిప్పుకునేవారు

"మడమ వేస్తా బాబూ, లేకపోతే కాలు దెబ్బ తింటుంది" అనేవాణ్ణి.

"చెప్పినపని చెయ్యవాయ్" అనే వారు.

"అట్టాగే బాబు." అని వారు అడిగి నట్లు ఉంగటం వేసి ఇచ్చేవాణ్ణి. కాని వారు బజార్న నడుస్తూ కనపడినప్పు డల్లా మడమ వెయ్యకపోతినే అని మన స్సులో దేవుతూనే వుండేది. "ఉంగటం బాగుందా బాబూ?" అని అడగబుద్ధి అవుతూనే వుండేది. కాని వారు అడగ నిస్తేనా? ఎరగనట్టు, మొహం అవతలికి తిప్పుకుని వెళ్ళిపోతుండేవారు. అట్లా ఎందుకు చెయ్యాలి? నాకు అర్థం అయ్యేది గాదు, వెళ్ళనిచ్చేవాణ్ణి.

ఒకరోజు ఒకాయన చెప్పులకాళ్ళతో ఈడ్చుకుంటూ వచ్చాడు. ఒకచెప్పు ఉంగటం తెగిపోయింది; ఒకచెప్పు, కాలిని కప్పే నడిమిభాగం లేచిపోయి వుంది. అట్లా వున్న చెప్పులు చేత్తో పట్టుకు రావటం న్యాయం. ఈ సంగతి నాకు తెలియగాలేంది - అందరికీ తెలి యదా? అందరికీ తెలుసు. కాని అలాగే చెప్పుల్ని కాళ్ళతో అతికష్టంమీద ఈడ్చు కుంటూ వచ్చాడు. కుట్టమన్నాడు. చెప్పులు, జాతిచెప్పులు. బాగా వున్నయి. వాటిని చూడగానే నాకు మనస్సు లేచి వచ్చింది. ఎంతో జాగ్రత్తగా కుట్టాను. ఆయన అడక్కుండానే పాలిష్ చేశాను. ఆయన కాళ్ళముందు పెట్టాను. చూడ్డా నికి ఎంత బాగున్నయి అనుకున్నావు! బండి లాగటానికి మువ్వలు: కుచ్చులు వేసుకొని నిలబడిన కోడెదూడలకు మల్లే వున్నాయి.ఆయన తొడుకున్నాడు. ఆయనకాలు ఎక్కడ నొచ్చుతుందోనని ఉంగటానికి, కాలిని కప్పేదానికి మంచి మెత్తని తోలువేసి కుట్టాను. ఆ మెత్త దనం కాళ్లకు తెలియకుండా వుంటుందా? అందుకని, "ఎట్టావున్నయండీ?" అని అడిగాను.

"ఉన్నయ్ లేవాయ్"అని ఆయన ఒక అణా విసురుగా పారవేసి వెళ్ళిపోయారు. ఎందుకంతకోపం? ఒక మంచి మాట అంటే ఆయన సొమ్మేం పోయె! అనరు.

నేను కూర్చునేది నాలుగు బజార్లు కలిసిన దగ్గర. ఒక ప్రక్కగా, జనం నడిచే దారిలో కూర్చుంటాను. అస్త మానం అక్కడే కూర్చోవలసి రావటం వల్ల, ఎండకి తట్టుకోలేక, చిన్న డేరా గుడ్డ దొరికితే, దానిని పెల్లలమీద లేవి,

దానికింద కూర్చొని వుంటాను. నేను చెప్పులు బాగాకుట్టగలను. అయితే నాతో చెప్పును మరామత్తు చేయించుకునేవారే గాని కుట్టించుకునేవారు లేరు. ఒకవేళ ఎవరన్నా కుట్టించుకుందాం అనుకున్నా నన్ను నమ్మి ముందుగా ఎవరు డబ్బి స్తారు? నా దగ్గర చెప్పులకు కావలసిన పెట్టుబడి పెట్టడానికి నయాపైసా లేదు. మొట్టమొదట్లో ఎట్లాగో ఒక రూపాయి పోగుచేసి, పెద్ద షాపులవాళ్ళు, పనికిరాని తోళ్ళ తుక్కు అమ్ముతుంటే కొన్నాను. అదే నా పెట్టుబడి. ఆ తోళ్ళ తుక్కు ముందువేసుకుని. కూర్చొని యాపారం మొదలుపెట్టాను. పొద్దున్నే గంజినీళ్ళు తాగివచ్చి కూచునేవాణ్ని. నాకుమల్లే చెప్పులుకుట్టేవాళ్ళని నేను చాలామందిని చూశాను. వాళ్ళు చూట్టానికి గలీజుగా వుండటంవల్ల చెప్పులు కుట్టించుకునే పెద్ద మనుష్యులు వాళ్లదగ్గరకు వచ్చేవారు కాదు. అందుకని అందిన గుడ్డపీలికలు అన్నిటినీ చేర్చి పొడుగ్గా కుట్టి ఒక తల గుడ్డ తయారు చేశాను. దాన్ని కానీని ఎర్రనీళ్ళలో ముంచి కంటికి నదరుగా వుండేటట్టు చేశాను. అది చుట్టుకుని పని లోకి వెళ్ళేవాణ్ని. మొదటిరోజు అది తలకు చుట్టుకుని. పిల్లలు బజార్లో ఏరు కొచ్చిన అద్దం ముక్క లో చూసు కున్నాను. నా కళ్లను నేనే నమ్మలేక పోయాను. డాబుసరిగానే వుంది. నన్ను జూసుకుంటే నాకే నవ్వు వచ్చింది తుసుక్కున.

"ఎందుకట్లా నవ్వుతావ్? నీకేమన్నా పొయ్యేకాలం వచ్చిందా?" అంది గుడిసెది.

"ఇటు చూడు" అన్నాను.

"పోతు పేరంటాలల్లే వున్నావు" అంది, అని తనూ నవ్వింది.

తల వంచుకొని నోటికి చెయ్యి అడ్డం పెట్టుకుని మరీ నవ్వింది. అది నవ్వితే, దాని నవ్వు కిర్రు చెప్పులమీద తరకం మెరిసినట్టు మెరిసేది.

నా గుడిశెది నాకు చెప్పులు కుట్టటంలోకూడా బాగా సహాయం చేసేది. నేను పొద్దున్నే పనిలోకివెళితే అదికూడు వుడకేసి తొమ్మిది పది గంటలకల్లా నా నరసనే జేరేది. దానికికూడా చెప్పులు కుట్టడం కాస్త వచ్చు. ఎవరు నేర్పారు. నన్ను చూసి అదే నేర్చుకుంది. అయితే పాలిష్ చెయ్యడం మాత్రం నా కన్నా బాగా చేసేది. అణిచిపెట్టి రుద్దేది. చెప్పు మీద దాని చెయ్యి పడితేచాలు; మిలమిల మెరిసిపొయ్యేది.

అది వచ్చి నరసన కూర్చోగానే, పని దానికి అప్పజెప్పి నేను కూటికి పొయ్యే వాణ్ణి. నాకు నలుగురు పిల్లలు. అందులో ఒకటిచంటిది. చంటిదానిని, వాళ్ల అమ్మ ఒళ్ళోనే వుంచి మిగిలిన ముగ్గురినీ తీసు కొని గుడిసెకు వెళ్ళేవాణ్ణి. వాళ్లకుఅన్నం ముద్దలుచేసి పెట్టి, నేను యింత తిని, మళ్ళీ పనిలోకివచ్చి, దాన్ని కూటికి పంపేవాణ్ణి. అది తినివచ్చి నా

నరసనే సాయంకాలం దాకా కూర్చొని, నాతోపాటు పనిచేసేది. పిల్లలు ఆ చుట్టు పక్కల ఆడుకుంటూ వుండేవారు.

నాకు ఎవ్వరన్నా భయం వుండేది కాదు; పోలీసులంటే మాత్రం భయం. ఉత్తపుణ్యానికి వచ్చేవాళ్ళు; నానా కూతలూ కూసేవాళ్ళు. చివరికి అణో బేడో పుచ్చుకు వెళ్ళేవాళ్ళు. ఒకరోజు పోలీసాయన వచ్చాడు.

"లే ఇక్కడనుంచి" అన్నాడు.

నేనూ నా గుడిసెదీ కాళ్ళా వేళ్ళాబడి బతిమాలాం. కాని ఆయన వినలేదు. "ఇక్కడ కూచోటానికి వీల్లేదు. పో" అని అక్కడున్న తోళ్ళముక్కల్ని కాళ్లతో యిటూ అటూ తన్ని పారేశాడు. ఆ తోళ్ల ముక్కలని తంతుంటే నా పిల్లల్ని తంతున్నట్టే అనిపించింది నాకు. "పో ఇక్కడనుంచి. నీ అబ్బగాడి స్థలం అనుకున్నావా!" అని నన్ను బూటు కాలెత్తి తన్నబోయాడు. తన్నాడే అనుకున్నా. తంతే తన్నాడు.

పొమ్మంటాడు అక్కడనుంచి! ఎంత తేలిగ్గా అన్నాడు! కాని ఎక్కడకుపోను? ఎక్కడికి పోయినా ఏ స్థలమూ నాది కాదాయె! డబ్బున్న వాళ్ళమల్లె ఏదన్నా కొట్టు అద్దెకు తీసుకోమంటాడా! పక్కి నందుల్లోకి ఎక్కడికన్నా పొమ్మంటాడు. అక్కడికిపోతే చెప్పులు కుట్టించుకునే బాబులు ఎవ్వరు దొరుకుతారు?

వాళ్లమ్మ కాళ్ల చుట్టేసుకుని పిల్లలు గొల్లున ఏడ్చారు. నేనిక తట్టుకోలేక తలగుడ్డలో నుంచి ఒకపావులా డబ్బులు తీసి, "ఇంతకంటే యిచ్చుకోలేను బాబూ" అని ఆయన చేతిలో పెట్టబోయాను. అందరూ చూస్తున్నప్పుడు యివ్వటం తప్పనుకోలేదు.

ఆ డబ్బునుచూచి, యిటూ అటూ చూచి ఆయన ఉగ్రుడైపోయాడు. "లక్ష్మీ కొడకా నాకు లంచం యిస్తావట్రా?" అని బూటుకాలుతో డొక్కలో ఒక తన్ను తన్నాడు. అనుకున్నంత పనీ అయింది. నేను దూరంగా వెళ్ళిపడ్డాను. పావలా ఇవ్వబోవడం తప్పయిందట. డబ్బు యివ్వాలని నాకు మాత్రం వుంటుందా? నేను మాత్రం ఇవ్వగలిగి యివ్వబోయినా? బెదిరించటం, అణోబేడో తీసుకోవటం వాళ్లకు రివాజే నాయే. అందుకని తప్పదని ఇవ్వబోయా. అదే తప్పయిపోయింది. డొక్క జివ్వున లాగుతూవుంది.

గుడిసెదీ పిల్లలూ ఒక్కటే ఏడుపు గల్లంతుకి దారేపోయేవాళ్లందరూ జేరారు. అందరూ నన్ను తిట్టేవాళ్లే. "నాలుగు పైసలు జేరేటప్పటికి వళ్ళుబలిసింది. వీడి బతుక్కి వీడు పోలీసాయనకు లంచం యిస్తాడు?...ఏంరా! కళ్ళు నెత్తికొచ్చినయ్యటరా?"

"లేదు బాబూ."

"లేకపోతే నీ బతుక్కితోడు పోలీసా

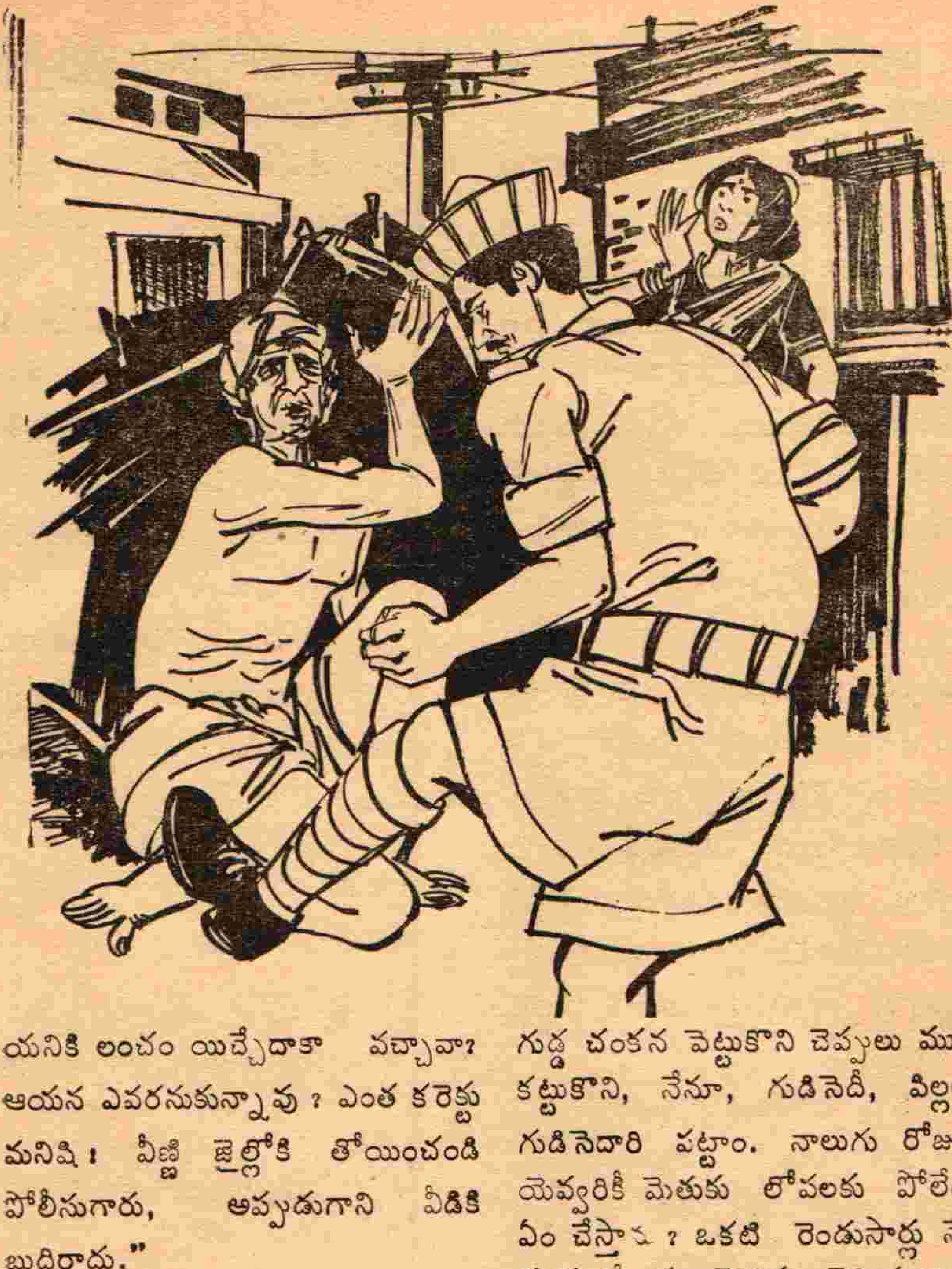

యనికి లంచం యిచ్చేదాకా వచ్చావా? అయన ఎవరనుకున్నావు? ఎంత కరెక్టు మనిషి! వీణ్ణి జైల్లోకి తోయించండి పోలీసుగారు, అప్పుడుగాని వీడికి బుద్ధిరాదు."

"బుద్ధి గడ్డితిన్నది బాబూ. నాతప్పు యీ సారికి కాయండి" అని బ్రతిమాలుకున్నా...అయన వినలేదు. వినే వీలు లేకపోయిందని, నాకు తరువాత తట్టింది. ఎవర్నని ఏం లాభం?

తోలుముక్కలు యేరుకొని, డేరా గుడ్డ చంకన పెట్టుకొని చెప్పులు మూట కట్టుకొని, నేనూ, గుడిసెదీ, పిల్లలూ గుడిసెదారి పట్టాం. నాలుగు రోజులు యెవ్వరికీ మెతుకు లోపలకు పోలేదు. ఏం చేస్తాను? ఒకటి రెండుసార్లు నేను కూర్చునే స్థలంవైపుకు వెళ్ళిచూశాను. అది ఖాళీగానే వుంది. బావురుమంటూ వుంది. చెప్పులు కుట్టుకోవటానికి నేను గోడకు కొట్టిన మేకులు ఇంకా అక్కడే ఉన్నాయి. నన్నంతా మరచిపోయినట్టే ఉన్నారు. మరచిపోక నేను అజలో వాణ్ణా, లెక్కలోవాణ్ణా?

మరునటిరోజు, ఆ బజారు విడిచిపెట్టి మరొక బజార్లో కూచున్నాను . రెండు మూడు రోజులు కాస్త కొత్త అనిపించింది గాని అక్కడా బాగానేవుంది. గుడిసెదీ పిల్లలూ అక్కడకు వచ్చి కూర్చునే వారు. మళ్ళీరోజులు మామూలుగా గడిచిపోతున్నాయి. పోలీసు చేసినపని అందరం మరచిపోయాం. కష్టపడి సంపాదించి, ఒక చెప్పులుకొట్టు పెట్టాలని నేనూ గుడిసెదీ ఒకరోజు అనుకున్నాం. బజార్లో ఒక చెప్పులకొట్టు చూచినప్పుడల్లా అటువంటి కొట్టు పెట్టాలని నేను యెప్పుడూ అనుకుంటూ వుండేవాణ్ణి. ఆరోజు అందరం సంతోషంగా నిద్దరపోయాం. కొట్టుపెట్టుకుంటే నాది—అనేది ఒక్కటి ఏర్పడుతుంది. ఏ పోలీసు భయమూ ఉండదు. కొట్లో కూచొని గుడిసెదాన్ని సరసన కూర్చోబెట్టుకొని...ఆలోచిస్తూ అలానే నిద్దరపోయాను.

ఆరోజు మొదలుకొని అందరం కష్టపడి పని చెయ్యటం మొదలుపెట్టాం. పెద్దపిల్ల కొంచెం అక్కరకు వచ్చింది. పని యెక్కువయి గుడిసెది నాతోనే కూర్చున్నా, అది కూడు ఉడకేసిపెట్టేది. పదిరూపాయలు వెనక వేశాం...యిరవయి రూపాయలు వెనకేశాం. ఇంకొక నెల పదిరూపాయలు వెనకవేస్తే కొట్టు అద్దెకు తీసుకోవచ్చు—అనుకున్నాం. ఒక కొట్టు మేమున్న స్థలానికి దగ్గరలోనే ఉంది. అది అద్దెకు తీసుకొని, జేరి నెమ్మదినెమ్మదిగా బేరంసాగిద్దాం అనుకున్నాం ఒకరోజు. కాని అన్నీ మనం అనుకున్నట్లు సాగుతయ్యా ? అందులో నాబోటివాడికి, సాగవు. ఒకరోజు గుడిసెది వచ్చి పక్కన కూర్చుంది. పాలిష్ చెయ్యవలసిన చెప్పులువుంటే అవి తీసుకొని పాలిష్‌చెయ్యటం మొదలుపెట్టింది. నా కన్ను పడింది. ఏదో కొత్తగా కనిపించింది. అది యెలా పాలిష్ చేస్తుందో నాకు తెలును. ఇవ్వాళ ఎవరో కొత్త మనిషివచ్చి పాలిష్ చేస్తున్నట్టు అనిపించింది. నెమ్మదిగాజూశాను. దాని చేతుల్లో ఇదివరకు సత్తువలేదు. చేతులు వణుకుతున్నయి.

"ఏందే ?" అన్నాను.

"ఏం లేదు" అంది.

దానికళ్లు ఎర్రగా వున్నయి. మెడమీద చెయ్యివేసి జూశాను. వళ్ళు కాలతా వుంది.

"జరం వచ్చిందే" అన్నాను.

"అదే పోతది'' అన్నది.

కాని జరం పోలేదు. రోజు రోజుకీ ఎక్కువయింది. పైగా దగ్గు, వట్టి పొడి దగ్గు. ఏవో అవీయివీ నూరిపోశాను. తగ్గలేదు.

"డాక్టేరు దగ్గరకు తీసుకువెళ్తా" అన్నాను.

"వద్దు. డాక్టేరు తీసేస్తాడా ఎట్లా!" అంది.

"సూది మందిస్తే తగ్గుద్దే" అన్నాను.

"ఏ సూది మందిస్తే వచ్చింది ?" అంది.

దానికి డాక్టేరుదగ్గరికి రావటం ఇష్టం లేదు. దాని ఆలోచన నేను కనిపెట్టాను డాక్టేరుదగ్గరకు వస్తే కూడబెట్టిన డబ్బు అయిపోతుంది. మరికొట్టో ! నేనుకూడా నాలుగు రోజులు పస్తాయించి చూశాను. జరంతగ్గలేదు. పొద్దున్న తగ్గినట్టుండేది; పొద్దుగూకేతలికి యెక్కడనుంచి వచ్చి పడేదో, గుడిసంతా గోల అయిపోయింది. పిల్లల్ని ఆకట్టటం నాతరం కాలేదు. పని మీదకు మనసే పోయేదికాదు. ఒకరోజు, కాదు గూడదని పట్టుబట్టి డాక్టేరు దగ్గరకు తీసుకుపోయా.

ఆయన బాగా పరీక్షచేసి "వూపిరి తిత్తులు చెడిపోయినై" అన్నాడు.

"ఏందీ?"

"ఊపిరితిత్తులోయి, వూపిరితిత్తులు."

"ఎందుకు చెడిపోయినై బాబూ ?"

డాక్టేరు చెప్పాడు. తప్పు నాదే అన్నాడు. నేను ఎప్పుడూ దాన్ని దుమ్ములో కూచోబెట్టానంట. ఆ దుమ్ము ముక్కులగుండా లోపలకువెళ్ళి గుండెలు చెడిపోయినయ్యంట. అందులో జనం ఎక్కువ తిరిగేచోట కూర్చోబెట్టగూడదంట. నేను దాన్ని అక్కడే కూచోబెట్టానంట. చేతులారా చేసుకున్నానంట. ఇదేం అన్యాయం ? జనం లేని చోట కూర్చుంటే పొట్ట నిండేది ఎట్లా ? అప్పుడప్పుడూ నా దగ్గరకు వచ్చి చెప్పులు బాగు చేయించుకునే వారు ముక్కుకి గుడ్డ అడ్డంపెట్టుకు వచ్చేవాళ్ళు. ఎప్పుడన్నా అయితే సరిపోతుందిగాని ఎప్పుడూ రోడ్డుప్రక్కన కూర్చునే మాకెట్టా కుదురుతుంది—ముక్కుకి గుడ్డ అడ్డం పెట్టుకోవటం ? దుమ్ములో పుట్టాం దుమ్ములో పెరిగాం, ఎక్కడని ముక్కుకి గుడ్డ అడ్డం పెట్టుకునేటట్లు ?

ఏదైతే, ఎట్లాగయితే, గుడిసెది కాలం చేసింది. దానిజబ్బుకి ఉన్నదంతా ఖర్చు పెట్టాను. నేనూ పిల్లలం మిగిలాం. ఇక కొట్టుపెట్టాలనే ఆశలేదు నాకిప్పుడు. చచ్చేదాకా బతకటం ఒకటే మిగిలింది. అక్కడేకూర్చుని చెప్పులు కుడుతున్నా. పెద్దపిల్ల వచ్చి కూర్చుని నాకు తోడు పడుతూ వుంటుంది. అది అచ్చగా వాళ్ల అమ్మలాగే పాలిష్ చేస్తుంది. అప్పుడప్పుడూ రోడ్డుమీద రేగే దుమ్ము జ్ఞాపకం వచ్చి గుండె గుబేలుమంటుంది. కాని ఏం చెయ్యను ? దుమ్మునుదాటి ఎక్కడికి పోయేటట్టు ? దుమ్ములో పుట్టాం, దుమ్ములో పెరిగాం. దుమ్ములోనే చస్తాం.